

گزارش کنترل کیفی سیستم جامع ثبت مصدومیت های ناشی از حوادث ترافیکی

حوادث و صدمات ترافیکی یکی از ۱۰ عامل اصلی مرگ و میر و ناتوانی ها در سطح جهان است. طبق مطالعات صورت گرفته سالانه ۱/۲۵ میلیون مورد مرگ و میر و بیش از ۵۰ میلیون نفر دچار ناتوانی ناشی از حوادث ترافیکی می شوند. کشور ایران به سبب علل مختلف جزء کشورهای پر خطر از لحاظ حوادث ترافیکی به محسوب می شود و سالانه در حدود ۱۷ هزار نفر در اثر این حوادث جان خود را از دست می دهند.

ثبت و سازماندهی اطلاعات حوادث ترافیکی به سبب استفاده آتی از این اطلاعات جهت پژوهش و شناسایی عوامل موثر بر وقوع حوادث ترافیکی برای کنترل مرگ و میر و بار ناشی از این حوادث از اهمیت و اولویت بسیار بالایی برخوردار است. همچنین می توان از این اطلاعات (در صورت دقیق و قابل اعتماد بودن) در امر سیاست گذاری سازمان های مرتبط از جمله سازمان های امداد رسانی، مراجع قانونی و سایر مراکز مربوطه در جهت کنترل و کاهش این صدمات بهره جست. لذا نظام ثبت حاضر با هدف طراحی و راه اندازی نظام ثبت اطلاعات مصدومین حوادث ترافیکی با استفاده از پروتکل "Injury Surveillance Guideline" سازمان جهانی بهداشت (WHO) و مرکز کنترل و پیشگیری بیماری آمریکا (CDC)، کنترل کیفی و مدیریت داده ها، تجزیه و تحلیل اطلاعات جمع آوری شده، تدوین شده است.

از طرف دیگر ثبت مصدومین حوادث ترافیکی در واحد ثبت مرکز تحقیقات «مدیریت و پیشگیری از مصدومیت های حوادث ترافیکی» تبریز از چهار سال پیش آغاز و تاکنون ۱۵۵۵۲ مورد مصدوم ثبت و اطلاعات آنان مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرار گرفته است.

ابزار جمع آوری داده های مربوط به حوادث ترافیکی

مبنای نظام جمع آوری داده ها در فاز اول اجرای طرح، طراحی ابزار (پرسشنامه) اولیه ای توسط مرکز تحقیقات «مدیریت و پیشگیری از مصدومیت های حوادث ترافیکی» بوده است. این ابزار جهت ثبت حوادث و ارزیابی توسط کارشناس متخصص در بخش بستری مصدومین توسعه داده شد. روایی محتوا (Content Validity) ابزار مذکور مورد ارزیابی قرار گرفت. امکان سنجی پرسشنامه یاد شده در دو بیمارستان مرجع در شهر تبریز که مصدومین حوادث ترافیکی را پذیرش می کنند، مورد آزمایش قرار گرفت.

پایایی تکرار پذیری درون گروهی و بین گروهی (Intra-rater and inter-rater Reliability) با استفاده از ضریب همبستگی درون طبقه ای از نوع ICC) absolute/ individual و کاپا (Kappa) ارزیابی شد. روایی (Validity) پرسشنامه نیز پس از اجرای پایلوت یک ساله مورد بازبینی قرار گرفت.

این ابزار که در حال حاضر توسط کارشناسان مستقر در بیمارستان های امام رضا و شهدای شهر تبریز جهت ثبت مصدومین حوادث ترافیکی مورد استفاده قرار می گیرد، در شش صفحه و مشتمل بر متغیرهای گوناگونی در شش بخش مجزا می باشد.

در فاز دوم اجرای طرح، طراحی ابزار (پرسشنامه) دیگری توسط مرکز تحقیقات «مدیریت و پیشگیری از مصدومیت های حوادث ترافیکی» بوده است. این ابزار جهت ثبت اطلاعات و شدت مصدومیت مصدومین حوادث ترافیکی توسط چند پزشک متخصص در بخش اورژانس بیمارستانی مورد ارزیابی قرار گرفت. روایی محتوا (Content Validity) ابزار مذکور مورد ارزیابی قرار گرفت. امکان سنجی پرسشنامه مذکور در بیمارستان امام رضا واقع در شهر تبریز مورد آزمایش قرار گرفت.

پایایی تکرار پذیری درون گروهی و بین گروهی (Intra-rater and inter-rater Reliability) با استفاده از ضریب همبستگی درون طبقه ای از نوع ICC absolute/ individual و کاپا (Kappa) ارزیابی شد. پس از آن، روایی (Validity) پرسشنامه مورد بازبینی قرار گرفت.

این ابزار که هم اکنون توسط پزشکان متخصص مستقر در بیمارستان های امام رضا و شهدای شهر تبریز جهت ثبت اطلاعات و شاخص های آناتومیکی و فیزیولوژیکی مصدومین حوادث ترافیکی مورد استفاده قرار می گیرد، در یک صفحه و مشتمل بر تعدادی متغیر در دو بخش مجزا می باشد.

همکاری با ارگان های ذیربط جهت جمع آوری داده های مربوط به حوادث ترافیکی

ارگان هایی که جمع آوری سایر داده های مربوط به حوزه سوانح ترافیکی با همکاری ایشان انجام می شود، متشکل از پلیس راه و راهور کشور، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، اداره پزشکی قانونی استان، مرکز اورژانس پیش بیمارستانی استان و سایر بخش های مسوول اعم از سیستم اطلاعات بیمارستان ها و پزشکان در این امر می بشاد. داده های مربوط به افراد آسیب دیده در حوادث ترافیکی به صورت منظم و ماهانه از چند ارگان یاد شده دریافت و جهت بررسی و سیاست گذاری در امر کاهش حوادث ترافیکی و آسیب های ناشی از آن مورد استفاده قرار می گیرد.

اداره های طرف قرارداد با مرکز تحقیقات

ایمنی راه، مسئله ای حیاتی در سیاست گذاری کلان به شمار می آید و مدیریت اثربخش آن در این حوزه نیازمند اطلاعاتی دقیق است که با تکیه بر آن بتوان مشکلات ایمنی راه و عوامل تاثیرگذار بر آن را برای تدوین استراتژی و بسط مداخلات هدفمند شناسایی و اجرا کرد. همچنین، به منظور افزایش آگاهی در مورد میزان مصدومیت های ناشی از آن آگاهی در مورد میزان مصدومیت های ناشی از سوانحی ترافیک و برای متقاعد کردن سیاست گذاران، وجود اطلاعات کافی، دقیق و قابل اعتماد، ضرورتی اجتناب ناپذیر است.

در اجرای این برنامه با تشکیل جلسات متعدد با سازمان های مختلف در سطح کشوری و نیز اجزای ساختار کمیسیون ایمنی راه های استان و جلسات پیشگیری از وقوع جرم دادگستری، سازمان های مختلفی همکاری می نمایند.

گزارش حاضر به همراه فایل ضمیمه ای شامل سه مقاله چاپ شده در زمینه «سیستم ثبت حوادث ترافیکی» مرکز تحقیقات «مدیریت و پیشگیری از مصدومیت های حوادث ترافیکی»، جلد پشت و روی کتاب چاپ شده توسط محققان مرکز تحقیقات با عنوان «سیمای حوادث ترافیکی استان» و تعدادی از خروجی های سیستم ثبت حوادث ترافیکی جهت بهره برداری ایفاد می گردد.